

Kocsis Imre: Iciri-piciri megjegyzés az adórendszer átalakításához.

Már hetek óta beharangozták, de azóta az országgyűlés el is fogadta a jövő évet érintő adórendszeri módosításokat. Óriási mértékű adócsökkentés történik. Szinte a társadalom minden rétegét érinti. A vállalkozásokat, a 25 éven aluli fiatalokat, a gyermeket nevelőket. Emellett fennmarad az egykulcsos, lineáris 15%-os SZJA, ami a középosztálynak és a gazdagabb rétegeknek kedvező.

A FIDESZ ezzel óriási csapdát állított az ellenzék számára. Egy kampányban ugyanis az egyik legmeghatározóbb, mindenkit érintő téma – természetesen más egyebek mellett – épp az adórendszer. Nemcsak szinte minden társadalmi réteget érint, de a focihoz hasonlóan sokan érzik úgy, hogy „értenek” is hozzá.

Az ellenzék még nem tárta a közvélemény elé az egységes, minden párt által jóváhagyott programját, ezen belül az adórendszert érintő javaslatait. Néhány megnyilatkozásból azonban érezhető, hogy a fő irány a jövedelmek lakosságon belüli átcsoportosítása, progresszív jövedelemadó bevezetése. Másik irány a forgalmi adókulcsok egyes termékeket érintő radikális csökkentése.

Ezzel a már elfogadott adócsökkentés mellett további bevételkiesés prognosztizálható, vagy a már elfogadott törvényeket módosítani kell, de minimum meg kell őrizni az adócsökkentés mértékét, mivel egy biztos, törvény által már szentesített helyzettel szemben csak egy ígéret áll, ami széles társadalmi rétegeket nem érinthet negatívabban, ellenkező esetben ez az ellenzéki győzelmi esélyeket jelentősen rontja. (Talán nem véletlen, hogy az utóbbi időben egyes felmérésekben megmutatózó csökkenő ellenzéki győzelmi esélyek és az elfogadott és bejelentett intézkedések – beleértve a nyugdíjasoknak ígért intézkedéseket is – időben szoros korrelációt mutatnak.)

A Fidesz nyilván úgy kalkulál, hogy az adózóknál megjelenő többletkereslet és -forgalom az ÁFA rendszeren keresztül magasabb forgalmi adó bevételeket eredményez. A magasan tartott, mesterségesen is támogatott infláció révén pedig a kiáramló többletjövedelmek eliminálódnak. Okos, de a gazdaság és a társadalom számára hosszabb távon életveszélyes megoldás. Egyetlen célja a hatalom mindenáron való megtartása. Ennek sikere esetén pedig szabad az út az adóbevételeket is növelő intézkedések előtt is.

Ezért a kampány időszakában az ellenzéknek nagyon meg kell fontolnia, hogy ezen a területen csak olyan javaslatokkal éljen, ami nem csökkenti az amúgy sem jelentős győzelmi esélyeit. Anélkül, hogy most részletes adópolitikai és adórendszeri, komplex javaslatokat tennék (ami ilyen hozzászólás keretében lehetetlen), megfontolásra ajánlom az alábbiakat:

- Az adórendszer legfőbb feladata az államháztartás kiadásainak fedezete biztonságosan, tervezhetően, és a piaci viszonyokat, a verseny tisztaságát és semlegességét is biztosítva. Minden részszabályozás, kivétel, mentesség ezt az elvet rombolja.
- A fő adópolitikai cél ne a lakosságon belüli jövedelem újraelosztása, hanem – elsősorban – a hazai kis- és közepes vállalkozások helyzetének javítása legyen, ezzel is hozzájárulva egy fenntartható gazdasági növekedés feltételeinek megteremtéséhez. Ez biztosítana egy magas reáljövedelem bővülést is a lakosság alacsonyabb jövedelemmel rendelkező rétegeinek is. Ennek megoldása egy egységes, a hozzáadott értéket, mint adóalapot meghatározó vállalkozási adó, ami 2 kulcsos és a magasabb adókulcsot csak igen magas hozzáadott érték mellett kellene fizetni. Ezzel egyidejűleg megszűnne a szociális hozzájárulási adó, az iparüzési adó is és beépülnének az egységes vállalkozási adóba.

- A jelenlegi KIVA szabályozáshoz hasonlóan az adóalapot módosítanák a tőke- és osztalékjövedelmek, ami a befektetéseket ösztönözné, a tőkekivonást büntetné.
- A marginális személyi jövedelem adókulcs mértéke (15%) ne emelkedjen, ugyanakkor az alacsonyabb jövedelmek esetében 2-3 plusz sáv és alacsonyabb adómérték bevezetése minden társadalmi réteg (nemcsak a fiatalok és gyermekesek) esetében célszerű. Ennek technikája az adójóváírás legyen. Ezzel elkerülhető, hogy a magasabb jövedelműek adóterhelése is tovább csökkenjen az amúgy sem magas 15%-os szintről.
- Ne legyen ismét 0 mértékű adókulcs. Ennek bevezetése csak a szürke- és feketegazdaság növekedését, az adómorál csökkenését eredményezné. Emellett az adófizetés – még ha alacsony mértékben is – növeli az állampolgárok öntudatát, segít abban, hogy egyenlő értékű állampolgárként jobban figyeljen a közösen befizetett pénzek célszerű és szabályos felhasználására. Ezenfelül forrást biztosít az adókedvezmények részleges igénybevételéhez is.
- Az szja keretében, a progresszív adósávok miatt célszerű lenne bevezetni a családi adókedvezmények helyett az egy családban élők (beleértve az eltartott időseket, gyermekeket is) megosztott jövedelem szerinti (splitting) adózását, kiegészítve az egyidejű családi pótlék emeléssel párhuzamosan, ami az alacsony adófizetés miatt a nehéz helyzetben lévő gyerekes családoknak segítene az adórendszeren kívül. Az adórendszer feladata nem elsősorban a szociálpolitika.
- A külön adózó jövedelmeket az SZJA keretében az egyszerűsítés miatt is célszerű megszüntetni és a progresszív adóba beépíteni.
- A meglévő vagyonadó elemeket (pl. gépjárműadó, ingatlan és telekadó) jelentős mértékben ki kell bővíteni. Bevonva minden olyan vagyonelemet, ami főleg a társadalmilag nem hasznos vagyonfelhalmozást érinti. Természetesen ez csak a jelentős, milliárdos értékű vagyonnal rendelkező, a lakosság néhány %-át érintő intézkedés lenne. Ennek megoldása és elfogadtatása az egyik legkockázatosabb eleme lenne egy új adórendszernek, de megítélésem szerint erre nagy szükség van. Ez pótolná a progresszív adóemelés helyett a társadalmilag már jelentős indulatokat és veszélyeket jelentő jövedelmi és vagyoni különbségeket csökkentő intézkedéseket.
- Az általános forgalmi adókulcsok egyes termékeket érintő mérséklését minden szinten el kell kerülni. Magam részéről határozottan ellenzem, mivel az eddigi tapasztalatok szerint soha nem a végső felhasználó jövedelmét, hanem a közbenső kereskedelem profitját növelné. (Megjegyzem, célszerű lenne az elmúlt évek ebbéli tapasztalatait egy mélyreható elemzésben kiértékelni.) Az ún. szegények adójának populáris megfogalmazása tévútra vezet. Az adórendszeren belül jó irány a direkt, közvetlen, jövedelemadó típusú adók csökkentése és a forgalmi, fogyasztási, jövedéki és vagyonadók arányának növelése.

Természetesen a fenti néhány javaslat mellett még sok aktuális dolgot nem érintettem. Minden adórendszer és azt megalapozó adópolitika a fiskális politikának és végső soron az azt megalapozó gazdaságpolitikának a része, ami a hatalomra kerülő párt(ok) értékrendjén alapul. Ezért is lesz nagyon nehéz egy szivárvány koalíció helyzete, hiszen az ördög a részletekben van, mint tudjuk. Javaslataim nem pártpolitikai megrendelésre készültek, kizárólag sok évtizedes, az adópolitikával is foglalkozó, már nem aktív állampolgár személyes gondolatait tükrözik.